

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Milana Deáka v právnej veci žalobcu: **P.**, IČO: X, so sídlom v B., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. M. F., advokátom v T., proti žalovanému: **Slovenská republika – Slovenský pozemkový fond Bratislava**, IČO: 173 355 345, so sídlom v Bratislave, Búdková 36, o **určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 7 C 886/2001, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 4. decembra 2008 sp. zn. 4 Co 81/2008 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d v ô v o d n e n i e

Návrhom zo dňa 9.10.2001 sa žalobca domáhal, aby súd určil, že je vlastníkom nehnuteľností parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X trv. tráv. por., zapísanej na LV č. X, parc. č. X trv. tráv. por., zapísanej na V č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X., parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, par. č. X trv.

tráv. por., zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X trv. tráv. por., zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X trv. tráv. por., zapísanej na LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X, parc. č. X ostat. pl., zapísanej na LV č. X, parc. č. X zastav. pl., zapísanej v LV č. X, parc. č. X zastav. pl., zapísanej na LV č. X, par. č. X zastav. pl., zapísanej v LV č. X, parc. č. X zastav. pl. zapísanej v LV č. X, parc. č. X zastav. pl. zapísanej v LV č. X, parc. č. X orná pôda, zapísanej na LV č. X.

Okresný súd Trenčín rozsudkom zo dňa 4. decembra 2007 č. k. 7C/886/2001-121, určil že žalobca je vlastníkom nehnuteľností parc. č. X, zapísanej na LV č. X, parc. č. X zapísanej na LV č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X zapísanej na LV č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, zapísané na LV. č. X, parc. č. X zapísané na LV č. X všetky k. ú B. Konanie o návrhu na určenie vlastníctva k parcelám č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, k.ú B. zastavil . Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 109 012 Sk na účet JUDr. M. F. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Trenčíne na základe odvolania žalovaného rozsudkom zo 4. decembra 2008 sp. zn. 4Co/81/2008, zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh zamietol a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd zopakoval dokazovanie výsluchom svedkov, oboznámil sa so zápisnicou z 18. mája 1959 z mimoriadnej schôdze Rady ONV v Ilave, správy Odboru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady OSN v Ilave z 18.05.1959 o konečnom pridelení poľnohospodárskeho majetku PTŠ Pruské, uznesením Rady KNV v Žiline z 04.11.1959 a dospel k záveru že odvolanie je dôvodné. Predmetom konania bola určovací žaloba, ktorou sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam - poľnohospodárskej pôde nachádzajúcej sa v k.ú B. podrobne špecifikovanej v petite žalobného návrhu.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom právnom závere, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetným pozemkom v zmysle § 114 zák. č. 141/1950 Zb. Obč. zákona rozhodnutím orgánu verejnej správy - KNV v Žiline v roku 1959. Z listinných dôkazov - zo zápisnice z mimoriadnej schôdze Rady ONV v Ilave z 18.5.1959, kde uznesením č. 143/1959 bolo rozhodnuté o vyčlenení pozemkov pre JRD B., z uznesenia Rady

KNV Žilina z 4.11.1959 mal za preukázané, že tieto rozhodnutia vtedajších orgánov verejnej správy smerovali k odovzdaniu predmetných pozemkov do vlastníctva JRD B., a v žiadnom prípade sa nejednalo len o odovzdanie nehnuteľností do správy alebo užívania.

Odvolačí súd sa s týmto právnym posúdením veci nestotožnil. Uviedol, že obsahu spisu vyplýva, že nehnuteľnosti, ku ktorým sa žalobca domáha určenia vlastníckeho práva boli pôvodne zapísané v pkn. vložkách č. X, X, X, X k.ú. P. a boli vo vlastníctve Dr. E. F.. Predmetné pozemky podliehali revízii podľa zák. č. 142/1947 Zb. a výmerom ONV v Ilave z 21.6.1949 boli vykúpené bývalým Československým štátom podľa § 1 ods. 3 zák. č. 46/1948 Zb. Časť z predmetných pozemkov, a to parc. č. X, X, X, X, X, X, X, X, X boli pridelené prídelovou listinou z 2.8.1957 do vlastníctva Štátnych majetkov, n. pB. (zapísané v pkn. vi. č. X). Štátny majetok n. p B. zanikol ku dňu 31.12.1957 bez právneho nástupcu a pozemky boli pridelené do užívania PTŠ Pruské. Z predložených listinných dôkazov a z výsluchu svedkov vyplýva, že právny predchodca navrhovateľa JRD B. mal záujem o pridelenie predmetných pozemkov do vlastníctva, pričom bývalá Rada ONV v Ilave na svojej mimoriadnej schôdzi dňa 18.5.1959 uznesením č. 142/1959 rozhodla o pridelení poľnohospodárskeho majetku bývalého ŠM B. obhospodarovanej PTŠ Pruské JRD B.. Rada ONV v Ilave odporučila vyšším orgánom (RADE KNV a PPLH) prideliť pre JRD B. poľnohospodárske objekty a časť poľnohospodárskej pôdy obhospodarované PTS Pruské. Z uznesenia rady KNV Žilina zo dňa 4.11.1959 vyplýva, že Rade ONV v Ilave bola daná úloha zabezpečiť odovzdanie školského majetku v B. JRD B.. Podľa názoru odvolacieho súdu uznesenie Rady ONV v Ilave zo dňa 18.5.1959 č. 142/1959 a uznesenie Rady KNV v Žiline z 4.11.1959 nie je možné považovať za rozhodnutia orgánov verejnej správy, na základe ktorých žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam.

Odvolačí súd zdôraznil, že po roku 1945 Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy vydávalo podľa nariadenia vlády č. 104/1945 Zb. SNR a nariadenia vlády č. 104/1946 Zb. SNR výmery o vlastníctve pôdy. Bývalé okresné národné výbory vydávali podľa zák. č. 142/1947 Zb. a zák. č. 46/1948 Zb. prídelové listiny, ktoré mali rovnaké právne účinky. Tieto výmery a prídelové listiny (verejné listiny) boli, a aj v súčasnosti sú dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladu schopnými listinami pre zápis nadobudnutého vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Aby boli vkladu schopné, museli byť tieto listiny právne perfektné.

Z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa a z opakovaného dokazovania odvolacieho súdu v danej veci bolo možné vyvodiť, že úkony vtedajších orgánov verejnej správy (ONV v Ilave, KNV v Žiline) smerovali k tomu, že sporné pozemky mali byť JRD B. pridelené do vlastníctva (prídelca podľa vtedajších právnych predpisov je vo význame vlastník), avšak k vydaniu prídelovej listiny bývalým ONV v Ilave nedošlo. Za tohto stavu potom nemožno dospieť k záveru, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam podľa § 114 zák. č. 141/1950 Zb. rozhodnutím orgánu verejnej správy. Predložené listinné dôkazy sú len záznamy o rokovaní, nejedná sa o rozhodnutie orgánu verejnej správy v zmysle § 114 Obč. zákonníka, na základe ktorého by bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo.

Pokiaľ sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam aj z titulu ich vydržania, odvolací súd zo zisteného skutkového stavu veci dospel k záveru, že návrh navrhovateľa nie je dôvodný ani na základe tohto právneho titulu. Uviedol, že novela Občianskeho zákonníka prevedená zákonom č. 509/1991 Zb. účinná od 1.1.1992 umožnila i právnickým osobám nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním. Právnická osoba sa môže od 1.1.1992 podľa § 134 Obč. zák. v znení novely prevedenej zák. č. 509/1991 Zb. stať vlastníkom nehnuteľnosti, ak má nehnuteľnosť v oprávnenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov, a to aj v prípade, ak sa stala oprávneným držiteľom pred 1.1.1992. Do vydržacej doby možno započítať i dobu oprávnenej držby nehnuteľnosti, vykonávanej pred 1.1.1992. Oprávnený je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí (§ 130 ods. 1 Obč. zák.). Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik práva. V danom prípade bolo nesporné, že právny predchodca žalobcu začal užívať sporné nehnuteľnosti v roku 1959, ktorá skutočnosť vyplýva zo zápisníc Rady ONV v Ilave a KNV v Žiline. Ako už bolo vyššie uvedené, v zmysle platných právnych predpisov po roku 1945 o novej pozemkovej reforme bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti získanej z pozemkovej reformy výmerom a prídelovou listinou (§ 16, 17 zák. č. 46/1948 Zb.), pričom v zmysle cit. zákona bolo možné vykúpenú pôdu prideliť do vlastníctva aj poľnohospodárskym družstvám. Z výsluchu svedka Ing. J. P. bolo preukázané, že štatutárni zástupcovia JRD B. si boli vedomí tej skutočnosti, že ONV v Ilave nevydalo prídelovú listinu, pričom bývalý predseda JRD B. sa vydania tejto prídelovej listiny domáhal. Z vyjadrenia svedka Ing. R. vyplýva, že prídelová listina nebola vydaná z toho dôvodu, že administratívnym prácam sa v tom období

nevenovala taká pozornosť, riešili sa iné veci. Z týchto svedeckých výpovedí je zrejmé, že právny predchodca navrhovateľa mal vedomosť o tom, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti podľa zákonov o pozemkových reformách je potrebné vydanie prídelovej listiny. Právny predchodca navrhovateľa sa uchopil držby nehnuteľnosti bez rozhodnutia orgánu štátu o prevode vlastníctva, preto nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľnosti. Právny predchodca žalobcu musel mať (vzhľadom na všetky okolnosti prípadu) pri vstupe do držby vedomosť o tom, že vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam nenadobudol, nakoľko nedošlo k vydaniu prídelovej listiny. Za tejto situácie navrhovateľ nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti titulom vydržania, uzavrel odvolací súd.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.). Za nesprávny považoval názor odvolacieho súdu ohľadom nesplnenie podmienok pre vydržanie. Poukázal na príslub predsedu ONV o pridelení starého dvora a zostatku nehnuteľností v obci B. po ŠM pre JRD a faktické rozhodnutie vtedajších orgánov o pridelení nehnuteľností do vlastníctva JRD B., na základe ktorého sa JRD chopilo držby nehnuteľností a užívalo ich ako svoje vlastníctvo.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol že s námietkami žalobcu nesúhlasí, považuje ich za nedôvodné a plne sa stotožňuje so závermi rozsudku odvolacieho súdu. Nežiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Bez ohľadu na to či dovolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti jeho rozhodnutiu, ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z vád vymenovaných pod písmenami a /až g/. Na tieto vady konania musí dovolací súd prihliadať ex offio, teda vždy, či už ich existenciu účastník namieta alebo nie (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Dovolateľ nenamietal vadu podľa ustanovenia § 237 O.s.p. a dovolací súd ani existenciu vád uvedených pod písmenami a/ až g/ nezistil.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Dovolanie žalobcu smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, preto je prípustné.

Žalobca v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O.s.p. tvrdiac, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení.

Právnym posúdením je činnosť súdu pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav veci; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil náležitý právny predpis alebo síce aplikoval správny predpis, ale ho nesprávne interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Vydržanie patrí k všeobecným originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva a pojmovo predstavuje nadobudnutie vlastníckeho práva dlhodobou držbou oprávnenou osobou, ktorá nie je vlastníkom. K zákonným predpokladom vydržania patria : a) nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú vydržaciu dobu, b) nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom stanovenej doby (pri nehnuteľnostiach 10 rokov). Plynutie vydržacej doby je pretrhnuté vtedy, ak držiteľ prestane byť dobromyseľný alebo prestane nakladať s vecou ako so svojou. Držba je faktický stav, pri ktorej má držiteľ vec vo svojej moci, užíva túto vec a požíva plody a úžitky z tejto veci, disponuje ňou, prípadne vykonáva činnosť, ktorá pripúšťa trvalý alebo opätovný výkon. Tento objektívny stav je v niektorých prípadoch doplnený aj subjektívnym presvedčením držiteľa, že vec, s ktorou nakladá alebo právo, ktoré vykonáva, mu patrí. V

takomto prípade ide o oprávnenú držbu, ktorou sa od neoprávnenej držby odlišuje práve subjektívnym stavom existujúcim v psychike držiteľa a to jeho dobromyseľnosťou v tom, že mu vec alebo právo skutočne patrí. Oprávnená a teda chránená držba je výlučne takým faktickým stavom, pri ktorom sú súčasne splnené oba pojmové znaky a to dobromyseľnosť držiteľa, že mu vec patrí, ktorá vychádza z presvedčenia o tom, že mu vec patrí a z toho, že toto presvedčenie má oporu v skutkových okolnostiach, ktoré nasvedčujú tomu, že vec by mohla držiteľovi vlastnícky patriť. Dobromyseľnosť je vylúčená u toho, kto sa vedome zmocní veci protiprávne. Dočasné prenechanie nehnuteľnosti do užívania nemožno považovať za dobromyseľnú a oprávnenú držbu, ktorá by spĺňala podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.

Krajský súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, pretože dospel k právnomu záveru, že neboli splnené podmienky vydržania nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. území B..

Podľa § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou alebo ten, kto vykonáva právo pre seba. Podľa § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená. Podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov ak ide o hnutel'nosť a po dobu desať rokov ak ide o nehnuteľnosť. Podľa ods. 2 takto nemožno nadobudnúť vlastníctvo k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb (§ 125).

Podľa ods. 3 do doby podľa ods. 1 sa započítava aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca. Vlastníctvo je v našom právnom poriadku chápané ako najvyššia právna moc nad vecou. Tento obsah vlastníckeho práva je vyjadrený priamo v ustanovení § 123 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého je vlastník v medziach zákona oprávnený vec držať (*ius possidendi*), užívať (*ius utendi*), požívať jej plodu a úžitky (*ius fruendi*) a má právo s vecou nakladať (*ius disponendi*). Právo vec držať, nazývané tiež právom držby, znamená právo nakladať s vecou ako s vlastnou. Ide o východiskové oprávnenie vlastníka, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre výkon jeho ostatných vlastníckych oprávnení. Vydržanie je osobitný spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu rozhodnutie štátneho orgánu. Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so

zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j. či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva veci, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý dôvod (*titulus putativus*), teda, ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok, a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol – či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdací titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva.

V danom prípade právny predchodca žalobcu mal vedomosť, že nehnuteľnosti mu neboli odovzdané do vlastníctva, pretože sa niekoľkokrát domáhal vydania prídelovej listiny, k čomu však nikdy nedošlo. Pri vstupe do držby nehnuteľností ako aj počas celej doby jej trvania vedel, že nehnuteľnosti nie sú jeho vlastníctvom. Za týchto okolností je právne posúdenie veci odvolacím súdom správne, s jeho závermi sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na jeho dôvody.

Vzhľadom na to že v dovolacom konaní neboli zistené ani ďalšie dôvody, ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243 ods. 1 O.s.p. zamietol.

Náhradu trov dovolacieho konania žalovanému nepriznal, lebo mu v súvislosti s ním žiadne nevznikli, resp. si ich náhradu neuplatnil.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 30.júla 2009

**JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:

Marta Hrčková